

DARIO MARUŠIČ, *Predi predi hči mojá, Ljudske pesmi severne Istre z notnimi zapisi napevov*, Koper, Založba Lipa, 1992, 100 str., transkripcije, fotografije

Zbiralec, zapisovalec in raziskovalec istrskih pesmi in glasbe, pisec, poustvarjalec ljudske glasbe in skladatelj Dario Marušič je v zbirki *Predi predi hči moja* objavil 58 pesmi, ki jih je zbral in zapisal v koprskem Primorju severne Istre. Večina objavljenih pesmi je iz Strunjana, nekaj pa tudi iz krajev Pregara, Sermin, Korte, Izola, Sv. Anton, Koper, Topolovac in Gojaki.

Knjiga je razdeljena na uvodno besedo, pesmarico z začetno razlago in legendo posebnih znakov pri notnih zapisih, kakršni se ponavadi uporabljajo pri transkripciji ljudskih pesmi, sledi zapis osemindesetih pesmi, opremljen s podatki, kdo je pesem zapel in kje je bila zapeta, ter z inicialkami zapisovalca. Kot je avtor omenil v uvodni besedi *občudovalcem ljudskih pesmi*, je za objavo pripravil zgolj pete pesmi, torej s tekstovnim in melodičnim zapisom. Pod zapisi so navedene variante pesmi, objavljene že v drugih zbirkah, in njihova kratka razlaga – *splošne ugotovitve*: o razširjenosti pesmi, od kod izhaja, kdaj je nastala, nekatere je avtor tudi klasificiral. Pesmi so napisane v narečju, vendar poenostavljeno, brez posebnih fonetičnih znakov, kakršni se ponavadi uporabljajo pri dialektalnem zapisu. Pesmarica je s tem dostopnejša širšemu krogu ljubiteljev ljudske pesmi. Pri italijanskih pesmih je dodan tudi slovenski prevod, ki manjka pri dvojezični slovensko-italijanski pesmi št. 42 *Zigo, zigo, zago*. S tem je italijansko negovorečim bralcem in pevcem pesem deloma nerazumljiva. Za boljšo razumljivost narečnih besed in pesmi s hrvaškimi besedili, ki se pojejo v Istri, je na koncu dodan slovarček manj znanih besed. Čeprav je v slovarčku zajeto kar lepo število uporabljenih besed, je še vedno pomanjkljiv, saj lahko besede, vsakdanje in razumljive prebivalcem zahodnega slovenskega ozemlja (*litrat, storu, jaketa* ...) bralcu z drugega konca Slovenije povzročajo velike preglavice. S tem je osiromašena sporočilnost pesmi, ki pri ljudski pesmi ni zanemarljiva.

Proti koncu knjige je avtor dodal poglavje *Ljudska glasba v severni Istri*, kjer je predstavljena različnost istrskih ljudskih glasb glede na starost izročila in na okolje, v katerem delu Istre je neka pesem doma. V knjigi je seveda predstavljena večinoma tonalna glasba novejšega izročila, ki je domača koprskemu Primorju.

V tem, zadnjem, poglavju si lahko bralec prebere še kaj o jeziku oz. istrskih narečjih, njihovem razvoju in o razlikah med narečji, o razvoju in vplivu nekaterih zgodovinskih dogodkov na glasbeno podobo severne Istre in o premalo upoštevanem delu ljubiteljev slovenske ljudske glasbe pred drugo svetovno vojno in po njej. Očitek pa je seveda kar umesten, saj je ta pesmarica ena prvih, v kateri so zbrane pesmi slovenskega dela Istre. Dario Marušič je v delu nanizal tudi imena pomembnejših zapisovalcev ljudske glasbe, pesmi in

plesa na ozemlju, razpetem med tri države, navedel pa je tudi, kdaj je bilo kaj objavljeno in v kateri publikaciji. Na koncu poglavja *Ljudska pesem v severni Istri* je zapisanih še nekaj pesmi, ki so znane tako po Evropi kot tudi med prebivalstvom Istre: med Slovenci, Hrvati, Italijani in Istroromuni.

Sledi že prej omenjeni slovarček *Manj znane besede*, seznam pevcev *Pevci in številke pesmi, ki so jih zapeli*, *Kazalo po začetnih verzih s številkami pesmi*, ki se vedno uporabljajo v ljudskih pesmaricah, naštetja je tudi literatura, ki jo je avtor uporabil pri zbirki, ter seveda povzetek *Riassunto* za italijansko govoreče bralce. Lično opremljena knjiga ponuja na borih stotih straneh gotovo kar lep izbor pesmi, ki domujejo v severni Istri.

Maša Komavec

ZMAGA KUMER, Mi smo prišli nócoj k vam. Slovenske koledniške pesmi, Ljubljana, Založba Kres, 1995, 300 str.

Zbirka koledniških pesmi, ki jo je pripravila dr. Zmaga Kumer, je nastala iz povsem pragmatičnih razlogov: koledovanje, ki po drugi svetovni vojni ni bilo več zaželeno, marsikje pa je usahnilo zaradi spremenjenega načina življenja, so ponekod s slovensko pomladjo začeli ponovno oživljati. Zbirka kolednic je bila, kot pravi avtorica v uvodu, pripravljena zato, da bi pomagali tistim, ki bi želeli obnoviti koledovanje, kakršno je bilo pri njih v navadi.

S tem avtorica pojasnjuje tudi odločitev, da namen zbirke ni znanstvena predstavitev koledniškega izročila. Zaradi večje razumljivosti so zabrisane nekatere izrazite narečne posebnosti, nekatere pesmi pa so bile iz teh razlogov redakcijsko tudi bolj spremenjene. Praktičnim ciljem je podrejen tudi izbor pesmi. Zbirka je namreč zasnovana kot pomoč kolednikom, kljub temu pa avtorica poudarja, naj tam, kjer so izvirne kolednice še ohranjene med ljudmi, pevci te pesmi tudi sami poiščejo.

Razvrstitev pesmi narekuje sam koledar: kolednice so strnjene v posamične vsebinske sklope, ki jih zaznamujejo prazniki, ti pa so razvrščeni od novega leta do tepežnega dne. Dokaj znanim novoletnim, predvsem pa trikraljevskim kolednicam sledijo svečniške, komaj ohranjenemu spominu na gregorjevske spet nekoliko bolj poznane jurjevske, florjanovske in kresne; na koledovanje na god svete Barbare in svete Lucije in na bobljanje je spomin komaj ohranjen, medtem ko so nekoliko bolj poznane še božične in štefanske kolednice pa tudi tepežnice.

Motivi koledovanja in vzroki za njegovo zamiranje so navedeni pri posamičnih vsebinskih sklopih, nadaljnje poglobljanje ali podrobnejša analiza teh procesov pa nista bila avtoričin namen. V uvodu navaja le misel, da zbiranje darov ni in ni bilo namen koledovanja, ta misel pa vključuje idealno podobo